

LECTIO DUODEQUADRAGESIMA
Η ΜΟΙΡΑ ΤΗΣ ΚΑΙΚΙΛΙΑΣ
ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΕΣ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

ΔΕΥΤΕΡΕΥΟΥΣΕΣ ΧΡΟΝΙΚΕΣ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

Οι χρονικές προτάσεις εκφράζουν:

ΤΟ ΣΥΓΧΡΟΝΟ

Εισάγονται → **Dum, quoad, quamdiu**

Εκφέρονται → **Οριστική**

ΤΟ ΣΥΓΧΡΟΝΟ περιλαμβάνει δύο υποκατηγορίες:

1. Παράλληλη διάρκεια

π.χ. *Dum Caecilia vixit, Metellus eam amavit* [όσο έζησε η Καικιλία, ο Μέτελλος την αγαπούσε]

2. Συνεχιζόμενη πράξη στη διάρκεια της οποίας συμβαίνει μια άλλη πράξη
[Συνεχιζόμενη πράξη που διακόπτεται]

Σε αυτή την περίπτωση η χρονική πρόταση εισάγεται με τον σύνδεσμο

dum + οριστική ενεστώτα ανεξάρτητα από τη μεταφρασή της στα νέα ελληνικά

π.χ. *Dum sedent, vox audita est* [ενώ κάθονταν, ακούστηκε μια φωνή]

ΤΟ ΠΡΟΤΕΡΟΧΡΟΝΟ

Εισάγονται → **Postquam, ubi, ut, simulac, simul atque, cum primum**

Εκφέρονται → **Οριστική**

Όταν αναφέρονται στο παρελθόν, συνήθως υπάρχει **οριστική παρακειμένου ή υπερσυντελικού**

π.χ. *Ubi in sacellum venērunt (venerant), omen petivērunt*
 [Όταν ήλθαν στον ναό, αναζήτησαν κάποιον οωνό]

ΤΟ ΥΣΤΕΡΟΧΡΟΝΟ

Εισάγονται → **Antequam (ante ... quam), priusquam (prius ... quam), dum, donec, quoad**

Εκφέρονται → **Οριστική**
 Όταν η πράξη ενδιαφέρει μόνο από χρονική άποψη

→ **Υποτακτική**
 Όταν η πράξη περιγράφεται ως προσδοκία ή επιδίωξη
 π.χ. Expectabat dum vox audiretur [περίμενε μέχρι να ακουστεί κάποια φωνή]

Η ΧΡΗΣΗ ΤΟΥ ΧΡΟΝΙΚΟΥ ΣΥΝΔΕΣΜΟΥ CUM

<p>1. ΙΣΤΟΡΙΚΟΣ ΔΙΗΓΗΜΑΤΙΚΟΣ</p>	<p>→ Μόνο με ΥΠΟΤΑΚΤΙΚΗ όταν αναφέρεται σε ιστορική πράξη του παρελθόντος</p> <p>Ιστορικός-διηγηματικός: χρησιμοποιείται για τις διηγήσεις του παρελθόντος και εκφέρεται με υποτακτική παρατατικού (για πράξη σύγχρονη) και υποτακτική υπερσυντελικού (για πράξη προτερόχρονη).</p>
<p>2. ΧΡΟΝΙΚΟΣ</p>	<p>→ Με ΟΡΙΣΤΙΚΗ για πράξη που αναφέρεται στο παρόν, παρελθόν ή μέλλον</p>
<p>3. ΕΠΑΝΑΛΗΠΤΙΚΟΣ</p>	<p>→ Με ΟΡΙΣΤΙΚΗ για μια πράξη που επαναλαμβάνεται</p>
<p>4. ΑΝΤΙΣΤΡΟΦΟΣ</p>	<p>→ Με ΟΡΙΣΤΙΚΗ για μια πράξη που εκφράζει ξαφνικό ή απρόοπτο γεγονός και συνήθως προηγείται η κύρια πρόταση και μετά η δευτερεύουσα [συχνά στην κύρια υπάρχει το χρονικό μόριο vix]</p>

● *Cum Nasica ad Ennium venisset, ancilla dixit eum domi non esse* ⇒ **ΙΣΤΟΡΙΚΟΣ cum**

[Όταν ο Νασικός πήγε στον Έννιο, η υπηρέτρια του είπε ότι αυτός δεν ήταν σπίτι]

- *Cum in venationibus eris, pugillares adporta* ⇒ **ΧΡΟΝΙΚΟΣ cum**

[Όταν θα είσαι στο κυνήγι, πάρε μαζί σου πλάκες]

- *Cum civitas bellum gerit, magistratus creantur* ⇒ **ΕΠΑΝΑΛΗΠΤΙΚΟΣ cum**

[Όταν η πολιτεία διεξάγει πόλεμο, εκλέγονται άρχοντες]

- *Vix animum somno dederat, cum repente apparuit ei species horrenda* ⇒ **ΑΝΤΙΣΤΡΟΦΟΣ cum**

[Μόλις είχε παραδώσει την ψυχή του στον ύπνο, όταν ξαφνικά εμφανίστηκε μπροστά του μια φοβερή μορφή]

ΟΙ ΔΕΥΤΕΡΕΥΟΥΣΕΣ ΧΡΟΝΙΚΕΣ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ XXXVIII

dum more prisco omen nuptiale petit filiae sororis

dum aliqua vox congruens proposito audiretur

dum vixit

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΑΣΚΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφέρετε τις παρακάτω φράσεις του μαθήματος XXXVIII στον αντίθετο αριθμό.

more prisco	➔	
omen nuptiale	➔	
sacello quodam	➔	
vox congruens	➔	

2. Να γράψετε τους άλλους βαθμούς του παρακάτω τύπου από το μάθημα XXXVIII:

multum

ΘΕΤΙΚΟΣ	ΣΥΓΚΡΙΤΙΚΟΣ	ΥΠΕΡΘΕΤΙΚΟΣ

3. Να γράψετε τους πιο κάτω τύπους ρημάτων σύμφωνα με την οδηγία που ακολουθεί τον καθένα (όπου χρειάζεται, να λάβετε υπόψη το υποκείμενό τους στο κείμενο).

- i. **petit**: α' πληθυντικό πρόσωπο υποτακτικής παρατατικού στην ίδια φωνή

- ii. **fecit**: β' πληθυντικό πρόσωπο οριστικής μέλλοντα στην ίδια φωνή

- iii. **persedebat**: γ' ενικό πρόσωπο οριστικής υπερσυντελικού στην ίδια φωνή

- iv. **audiretur**: γ' πληθυντικό πρόσωπο οριστικής τετελεσμένου μέλλοντα στην ίδια φωνή

- v. **mortua est**: γ' ενικό πρόσωπο υποτακτικής παρακειμένου στην ίδια φωνή

- vi. **vixit**: να γραφεί το α' ενικό πρόσωπο υποτακτικής ενεστώτα στην ίδια φωνή

- vii. **amavit**: να γραφεί το β' ενικό πρόσωπο υποτακτικής μέλλοντα στην ίδια φωνή

4. Να μεταφέρετε τις προτάσεις στα Λατινικά.

Ενώ πολεμούσαν οι στρατιώτες, ο στρατηγός σκοτώθηκε στη μάχη.

Αφού πέθανε η σύζυγός του, ένα βράδυ ο Μέτελλος κάθισε στον ναό.

5. Να αντικαταστήσετε την τελική πρόταση με τρεις [3] άλλους τρόπους προσδιορισμού του σκοπού.

Caecilia in sacellum venit ut omen peteret.

- i. _____
- ii. _____
- iii. _____

6. Να αντικαταστήσετε το **debeo + απαρέμφατο** [ενεργητική σύνταξη] από τον αντίστοιχο τύπο της Παθητικής Περιφραστικής Συζυγίας. Όπου χρειάζεται να δηλωθεί το ποιητικό αίτιο. **ΠΡΟΣΟΧΗ** αν θα χρησιμοποιήσετε **ΠΡΟΣΩΠΙΚΗ** σύνταξη ή **ΑΠΡΟΣΩΠΗ**.

Caecilia, uxor Metelli, aliquam vocem audire debebit.

7. Να αντικαταστήσετε την Παθητική Περιφραστική Συζυγία από το **debeo + απαρέμφατο** [ενεργητική σύνταξη].

Omen nuptiāle puellae more prisco petendum fuit.

8. Να χαρακτηρίσετε ως **Ορθό** ή **Λάθος** το περιεχόμενο των παρακάτω προτάσεων χρησιμοποιώντας ανάλογα τα σύμβολα ✓ ή ×.

- Cum civitas bellum gerit, magistrātus creantur

	Ορθό	Λάθος
Ο τύπος <i>bellum</i> είναι ονομαστική ενικού		
Ο τύπος <i>magistratus</i> είναι αιτιατική πληθυντικού		

- Caecilia puellae dixit: «ego libenter tibi meā sede cedo»

	Ορθό	Λάθος
Ο τύπος <i>puellae</i> είναι γενική ενικού		
Ο τύπος <i>sede</i> είναι αφαιρετική ενικού		

9. Να δηλώσετε ποια από τις παρακάτω προτάσεις είναι γραμματικά και συντακτικά ορθή γράφοντας δίπλα από την ορθή απάντηση το σύμβολο ✓. Να αιτιολογήσετε την απάντησή σας.

Cum bellum gerent, dux occisus est	
Dum bellum gerebant, dux occisus est	
Dum bellum gerunt, dux occisus est	
Cum bellum gesserunt, dux occisus est	

10. Να εντοπίσετε και να διορθώσετε το συντακτικό ή γραμματικό σφάλμα σε κάθε πρόταση που ακολουθεί.

- i. Romani concordiam utebantur.

Σφάλμα	Διόρθωση

- ii. Dum Caecilia expectabat, puella fuit in templo.

Σφάλμα	Διόρθωση